

**POLICIJOS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS**

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

Nr.
Į 2022-02-17 Nr. 2T-218
Nr. 1G-2294

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos išnagrinėjo pateiktus derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 106 straipsnio 3 dalies ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 666 straipsnio 2 dalies įgyvendinimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas) ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymo „Dėl Rekomendacijų dėl baudžiamosiose ir administracinių nusižengimų bylose atlyginimo advokato ar advokato padėjėjo suteiktų paslaugų maksimalaus dydžio patvirtinimo“ projektą (toliau – Įsakymo projektas).

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Seime dar nėra priimti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 106 straipsnio pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 666 straipsnio pakeitimo įstatymo projektai. Manome, kad visapusiškas Nutarimo projekto ir Įsakymo projekto derinimas gali būti atliktas tik tuomet, kai Lietuvos Respublikos Seimas priims Baudžiamojo proceso kodekso ir Administracinių nusižengimų kodekso pakeitimus ir bus aiškos galutinės minėtų teisės aktų nuostatos.

Iš esmės nepritariame Nutarimo projekto, kuriuo tvirtinamas Prašymų atlyginti advokato ar advokato padėjėjo suteiktų paslaugų baudžiamosiose ir administracinių nusižengimų bylose išlaidas nagrinėjimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašo projektas), nuostatai, kad administracinio nusižengimo teiseną asmens atžvilgiu nutraukus pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 591 straipsnio 1 punktą, šio asmens išlaidos advokato ar advokato padėjėjo, kuris dalyvavo byloje kaip asmens įgaliotas atstovas, paslaugoms apmokėti atlyginamos iš valstybės, savivaldybės ar valstybės, savivaldybės biudžetų neišlaikomo subjekto lėšų (toliau – asmens išlaidos). Taip pat abejojame, ar visais be išimties atvejais, nutraukus administracinio nusižengimo bylos teiseną ANK 591 straipsnio 1 punkte nurodytam pagrindui, asmens išlaidos turėtų būti atlyginamos. Pavyzdžiui, paminėtini atvejai, kai administracinis nusižengimas užfiksuojamas mobiliomis ar stacionariomis pažeidimų fiksavimo priemonėmis. ANK 611 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kai administracinis nusižengimas nustatomas ne asmens akivaizdoje, administracinio nusižengimo protokolas surašomas transporto priemonės savininkui. Be to, ANK 611 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad už administracinius nusižengimus, numatytus ANK 611 straipsnio 1 dalyje, administracinio nusižengimo protokolas gali būti automatiškai suformuojamas Administracinių nusižengimų registre. Tokiu atveju ne teismo tvarka išnagrinėjusio administracinį nusižengimą pareigūno priimtas nutarimas nutraukti administracinio nusižengimo teiseną ANK 591 straipsnio 1 punkte numatytu pagrindu, mūsų manymu, neturėtų būti pagrindas

atlyginti asmens išlaidas. Manome, kad asmens išlaidos turėtų būti atlyginamos valstybės biudžeto lėšomis, o atlyginimo tvarka (subjektas, kuris nagrinėja prašymus, priima sprendimus ir atlygina asmens išlaidas) būtų nustatyta Aprašo projekte.

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos rašte pateikta priežastis, nurodanti priimtą sprendimą Aprašo projekte nustatyti decentralizuotą lėšų administravimo ir išmokėjimo modelį, vertintina neigiamai. Nurodoma, kad jis pasirinktas siekiant paskatinti visas valstybės ir savivaldybių institucijas, įstaigas priimti pagrįstus ir motyvuotus procesinius sprendimus baudžiamosiose ir administracinių nusižengimų bylose, atsakingai atstovauti valstybei ir institucijai teisme, kai tokie procesiniai sprendimai apskundžiami, įvertinti bylos perspektyvas ir dėti maksimalias pastangas, kad nebūtų didinamos bylinėjimosi išlaidos. Manytina, kad visiškai nepagrįstai yra abejojama atitinkamus sprendimus priimančių subjektų kompetencija ir jų atliekamų funkcijų kokybe. Pažymėtina, kad situacija, kai įstaiga turės atlyginti išlaidas, gali turėti neigiamą įtaką viešajai tvarkai, kadangi pareigūnai, traukdami pažeidėją atsakomybėn, gali pradėti vengti skirti nuobaudas už pažeidimus, kad būtų išvengta galimų ar menamų išlaidų sumokėjimo iš įstaigos biudžeto.

Taip pat nesutiktina su teiginiu „toks atstovavimo išlaidų atlyginimo modelis nereikalauja kurti naujų įstaigų, fondų ar biudžeto programų, *visos valstybės ir savivaldybių įstaigos turi žmogiškuosius ir administracinius įgūdžius valdyti viešuosius finansus*“. Kyla klausimas, ar buvo vertinta papildoma tiek organizacinė, tiek ir administracinė našta, kuri kils institucijoms ir įstaigoms, pritarus siūlomam lėšų administravimo ir išmokėjimo modeliui. Atkreiptinas dėmesys, kad dabar rengiamas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos psichologų pasitelkimo ikiteisminiuose tyrimuose, kuriuose dalyvauja nepilnamečiai, modelio tobulinimo veiksmų planas (įgyvendinant Valstybės kontrolės 2021 m. vasario 18 d. valstybinio audito ataskaitos Nr. VAE-1 „Policijos vykdoma nusikaltimų prevencija ir tyrimas“ rekomendaciją), jo rengimą viena iš lėmusių priežasčių – centralizuoto apmokėjimo už psichologų darbą apskaitos ir valdymo mechanizmo trūkumas (policijai šiuo metu tenka didelės administravimo sąnaudos ir papildomi žmogiškieji ištekliai aptariamam klausimui).

Papildomi susiję aspektai dėl Nutarimo projekto, Aprašo projekto ir Įsakymo projekto nuostatų:

1. Atsižvelgdami į tai, kad Nutarimo projekto 1 punktu bus tvirtinamas Prašymų atlyginti advokato ar advokato padėjėjo suteiktų paslaugų baudžiamosiose ir administracinių nusižengimų bylose išlaidas nagrinėjimo tvarkos aprašas, siūlome pakeisti Nutarimo projekto pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„NUTARIMAS

DĖL PRAŠYMŲ ATLYGINTI ADVOKATO AR ADVOKATO PADĖJĖJO SUTEIKTŲ PASLAUGŲ BAUDŽIAMOSIOSE IR ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ BYLOSE IŠLAIDAS NAGRINĖJIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“.

2. Pažymėtina, kad įstatyminiai pagrindai, kuriems esant atsiranda teisė į teismo išlaidų atlyginimą, nurodyti Nutarimo projekto preambulėje. Atsižvelgdami į tai, siūlome jų nekartoti Aprašo projekto 1 punkte ir išdėstyti jį taip:

„1. Prašymų atlyginti advokato ar advokato padėjėjo suteiktų paslaugų baudžiamosiose ir administracinių nusižengimų bylose išlaidas nagrinėjimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato prašymų atlyginti advokato ar advokato padėjėjo (toliau – advokatas) suteiktų teisinių paslaugų baudžiamosiose bylose, ~~kuriuose advokatas dalyvavo kaip asmens gynėjas, jeigu ginamasis baudžiamojoje byloje išteisinamas, išlaidų ir prašymų atlyginti advokato suteiktų teisinių paslaugų ir administracinių nusižengimų bylose, kuriuose advokatas dalyvavo kaip asmens įgaliotas~~

~~atstovas, jeigu administracinio nusižengimo teiseną atstovaujamojo atžvilgiu nutraukta pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 591 straipsnio 1 punktą išlaidų (toliau – prašymas) pateikimo ir nagrinėjimo tvarką, advokato suteiktų teisinių paslaugų nurodytose baudžiamosiose ir administracinių nusižengimų bylose ir išlaidų (toliau – išlaidos) atlyginimo tvarką.~~

3. Aprašo projekto 6 punkte nurodyti dokumentai, kurie turi būti pateikiami kartu su prašymu. Siūlome pakeisti 6.1 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„6.1. įsiteisėjusio teismo sprendimo, kuriuo asmuo išteisintas baudžiamojame byloje (toliau – teismo sprendimas), ar sprendimo, kuriuo nutraukta administracinio nusižengimo teiseną, kuriuose nurodytas asmeniui atlygintinų išlaidų dydis, kopija (toliau – teismo sprendimas).“

4. Aprašo projekto 8 punkte nurodyta, ką gavusi nagrinėti prašymą kompetentinga institucija turi patikrinti. Nėra aišku, kas konkrečiai turima omenyje ir kokiais kriterijais turėtų vertinama Aprašo projekto 8.5 papunktyje nustatyta nuostata „kitą prašymui nagrinėti reikšmingą informaciją“.

5. Siūlytina Aprašo projekto 11.5 ir 12.7 papunkčiuose nurodyti konkrečią apskundimo tvarką.

6. Pažymėtina, kad Įsakymo projekte pateikta daug vertinamųjų kriterijų, kuriais remiantis turės būti nustatytas atlygintinų advokato ar advokato padėjėjo suteiktų paslaugų maksimalus dydis, tačiau nėra aiškos tvarkos, kaip konkrečiai tai turės būti paskaičiuota.

Pažymėtina ir tai, kad išlaidų atlyginimo funkcijos išskaidymas institucijoms turės įtakos skirtingos praktikos formavimuisi (vertinant ir Nutarimo projekto 8 punkto nuostatos taikymo kontekste).

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, siūlome svarstyti galimybę nekuriant naujų struktūrų, išlaidų atlyginimui organizuoti panaudoti dabar turimus išteklius ir sistemą, sukurtą žalai, atsiradusiai dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginti arba svarstyti aptariamą funkciją deleguoti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybai, kuri jau turi patirties atlyginti samdomiems advokatams valstybės garantuojamai pagalbai teikti.

Policijos generalinio komisaro pavaduotojas

Arūnas Paulauskas

Ieva Naruševičienė, tel. (8 5) 271 9732, el. p. ieva.naruseviciene@policija.lt
Kęstutis Stelmokas, tel. (8 5) 271 9805, el. p. kestutis.stelmokas@policija.lt